

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 2Cdo/214/2021                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 1414205908                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.05.2023                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Viera Nevedelová         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2023:1414205908.2 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Q. O., nar. R., bytom X., zastúpený: Mgr. Miroslava Antlová, advokátka, so sídlom Ílová 11, Bratislava - Devínska Nová Ves, IČO: 31 819 575, proti žalovanému: P. F., nar. R., bytom U., zastúpený: U. W., nar. R., bytom Q., adresa na doručovanie písomností: F., o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25C/98/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/256/2019, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. marca 2021 sp. zn. 6Co/256/2019, z r u š u j e a v e c mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

#### I.

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 19. júna 2019 č. k. 25C/98/2014-267 (ďalej aj ako „rozsudok súdu prvej inštancie“) vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov - právnej predchodkyne žalobcu a žalovaného tak, že výrokom I. do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal byť č. 38, nachádzajúci sa na X. p., vchod: U., v stavbe súp. č. XXXX, na parc. č. 2878/59, popis stavby: U. a spoluvlastnícky podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu o veľkosti 4878/217282, všetko zapísané na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, okres: W., obec: W., katastrálne územie: T. (ďalej aj ako „byt“); výrokom II. žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi vyrovnací podiel v sume 49.300 eur do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku; výrokom III. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania; výrokom IV., resp. V. zaviazal žalobcu a žalovaného zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, každého vo výške 1.479 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a výrokom V. vyslovil, že znalkyňa Ing. Terézia Kittová, PhD., má nárok na náhradu výdavkov spojených s vykonaním znaleckého dokazovania podľa osobitného predpisu.

2. Súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenia § 143, § 149 ods. 1 a ods. 3, § 150 Občianskeho

zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb.) konštatoval, že byt špecifikovaný vo výroku jeho rozsudku tvorí súčasť bezpodielového spoluvlastníctva manželov pôvodnej žalobkyne a žalobcu. Súd vychádzal z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké, keď nemal jednoznačne preukázané, že by na tento byt boli z výlučného majetku žalovaného vynaložené peňažné prostriedky, pri ktorých by žalovanému prináležala nejaká náhrada. Pri určení hodnoty vyporiadavaného majetku vychádzal zo znaleckého posudku č. 15/2019 vypracovaného znalkyňou Ing. Teréziou Kittovou, PhD., ktorý strany nerozporovali, a ktorá predstavuje sumu 98.600 eur, ako všeobecnú hodnotu bytu. Aj vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný byt užíval počas manželstva s pôvodnou žalobkyňou a užíva ho aj v súčasnosti, súd ho prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného a uložil mu povinnosť zaplatiť žalobcovi - dedičovi po pôvodnej žalobkyni, po rozšírení žaloby, sumu 49.300 eur titulom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Pokiaľ ide o lehotu na plnenie, s ohľadom na výšku sumy, ktorú má žalovaný titulom vyrovnania podielov povinnosť žalobcovi zaplatiť, súd určil lehotu troch mesiacov.

Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd prihliadol na skutočnosť, že obe strany mali v konaní čiastočný úspech, kedy súd videl procesný úspech, resp. neúspech v tom, aký veľký podiel na vyporiadavanom majetku sporovým stranám pripadá, a preto v zmysle § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku vyslovil, že žiadna zo sporových strán nemá na náhradu trov konania právo. Súd zároveň rozhodoval o nárokoch ustanovenej znalkyne v konaní. Vyslovil, že o výške trov konania (čo sa týka priznaného nároku ustanovenej znalkyni), rozhodne s ohľadom na účelnosť a odôvodnenosť vyšší súdny úradník v osobitnom uznesení po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, pričom prihliadne aj na uhradené preddavky strán sporu.

O súdnom poplatku súd rozhodol podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, kedy na úhradu zaviazal každú zo sporových strán vo výške jednej polovice. Základom poplatku bola hodnota celého vyporiadavaného majetku v BSM, teda suma 98.600 eur, z ktorej 3 % [podľa Sadzobníka súdnych poplatkov, časť I., položka 6 b)] sú 2.958 eur. Každá zo strán sporu má tak povinnosť uhradiť súdny poplatok vo výške 1.479 eur.

## II.

3. Krajský súd v Bratislave na prejednanie odvolania žalovaného nariadil pojednávanie, na ktorom doplnil dokazovanie výsluchom žalovaného a prečítaním listinných dôkazov a rozsudkom zo dňa 31. marca 2021 č. k. 6Co/256/2019-320 (ďalej ako „rozsudok odvolacieho súdu“) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorým vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zmenil tak, že byt prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného bez povinnosti výplaty finančného vyporiadania žalobcovi, žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal a v súvisiacich výrokoch o poplatkovej povinnosti sporových strán napadnutý rozsudok zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že znenie § 150 Občianskeho zákonníka nevyklučuje, aby súd vyjadril rozdielnosť podielov manželov pri vyporiadaní spoločnej veci prihliadajúc na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci, a to tak, že vec prikáže do vlastníctva tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej miere, bez toho, aby mu uložil povinnosť druhému z manželov, ktorý sa o jeho nadobudnutie a udržanie nezaslúžil, na vyrovnanie podielu zaplatil určitú finančnú čiastku. Zákon explicitne neupravuje spôsob nerovného vyporiadania a disparita môže byť vyjadrená aj prikázaním veci jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa s druhým manželom, pokiaľ ide o túto vec, vyporiadať (viď nález Ústavného súdu SR zo dňa 13. marca 2013 sp. zn. I. ÚS 537/2012-37). Podľa ustálenej judikatúry by pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a určení výšky podielu každého z manželov mal súd prihliadať na: a) potreby maloletých detí, b) zásluhy o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku, c) starostlivosť o rodinu, deti, o obstarávanie spoločnej domácnosti, d) negatívne okolnosti v manželstve, e) prípadne ďalšie okolnosti.

5. V bode 12. rozsudku odvolací súd poukázal na to, že z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu

Bratislava IV zo dňa 20. novembra 2013 č. k. 25P/294/2012-69, ktorým bolo rozvedené bezdetné manželstvo neb. žalobkyne a žalovaného (rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 03. januára 2014) odvolaciemu súdu vyplynulo, že manželia od roku 2000 žili oddelene, bez akéhokoľvek kontaktu, nepomáhali si, nehospodárili spolu a prakticky spolu nekomunikovali, keď na strane navrhovateľky (v tom čase trvalo žijúcej v C.) jednoznačne absentovala vôľa obnoviť manželské spolužitie. Navrhovateľka v dôvodoch návrhu na rozvod manželstva uviedla, že k absolútnemu odcudzeniu manželov došlo v roku 2001, keď sa musela odsťahovať do C., aby sa mohla starať o svoju vnučku a svojho syna, ktorý utrpel vážny úraz a bol v kóme a žalovaný jej neposkytol súčinnosť. Podľa jej výpovede pred dožiadaným súdom, počas týchto 13 rokov navštívila Slovensko len dvakrát, prvýkrát po smrti svojho syna z prvého manželstva - v roku 2004 na dobu 2 mesiacov, kedy chcela obnoviť manželské spolužitie a druhýkrát kvôli financiám ohľadom ich spoločného bytu.

6. Z obsahu spisového materiálu bolo odvolaciemu súdu zrejmé, že predmetný dvojizbový byt nadobudli pôvodné strany sporu do BSM Zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu č. XXXX/XXX/XXX/XX zo dňa 11.12.2007, cena bytu bola stanovená na sumu 25.918,82 Sk a túto zaplatil žalovaný dňa 07.12.2007 (pokladničná potvrdenka na č. l. 131). Žalovaný 07.12.2007 uhradil na účet Stavebného bytového družstva aj správny a manipulačný poplatok za prevod v celkovej výške 5.570 Sk, poplatok za Zmluvu o výkone správy 1.190 Sk a sumu 3.490 Sk, čo vyplýva z listinných dôkazov (č. l. 132 - 135). Nebohá M. F. nebola pri podpise zmluvy o prevode bytu prítomná, túto pri uzatváraní zmluvy zastúpil žalovaný na základe plnej moci, ktorú mu udelila dňa 27.11.2007. Žalovaný vložil dňa 29.11.2007 na účet p. M. F. sumu 47.647,06 Kč (t. j. 60.750 Sk) a sumu 70.000 Kč (t. j. 89.250 Sk) a dňa 23.11.2009 jej odovzdal v hotovosti sumu 2.000 eur, ktorá skutková okolnosť nebola medzi stranami sporná.

7. Podľa názoru odvolacieho súdu je pre úvahu o rovnosti/nerovnosti podielov významné, ako sa každý z manželov v priebehu manželstva staral o rodinu (spoločnú domácnosť, či uspokojenie spoločných potrieb) a ako sa zaslúžili o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí, ktoré sú predmetom vyporiadania (napr. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/202/2010 zo dňa 16. decembra 2010).

8. V bode 14. svojho rozsudku odvolací súd vyvodil, že je zrejmé, že v čase nadobudnutia predmetného bytu do bezpodielového spoluvlastníctva (rok 2007) sa žalobkyňa už trvalo zdržiavala na území C., so žalovaným žila oddelene a spoločne nehospodárila (od 1998, resp. 2000). Neb. žalobkyňa v žalobe skutkovo bližšie nešpecifikovala skutkové okolnosti ohľadom zaplatenia kúpnej ceny za predmetný družstevný byt, rovnako netvrdila, že by bol kúpený z prostriedkov patriacich do BSM. Cenu za prevod bytu a súvisiace poplatky uhradil žalovaný dňa 07.12.2007 a predmetný byt následne sám užíval a udržiaval. Na tom základe krajský súd uzavrel, že to bol žalovaný, ktorý sa výlučne zaslúžil o nadobudnutie bytu do BSM. V prejednávacom prípade boli podľa názoru odvolacieho súdu splnené podmienky na disparitu podielov pri vyporiadaní BSM. Navyiac, v kontexte s výpoveďou žalobkyne pred rozvodovým súdom, že „druhýkrát Slovensko navštívila kvôli financiám ohľadom ich spoločného bytu“, uveril odvolací súd tvrdeniu žalovaného, že medzi manželmi došlo k dohode ohľadom predmetného bytu, keď jej dňa 29.11.2007, t. j. krátko pred kúpou predmetného bytu, poukázal na účet 117.645 Kč a v roku 2009 sumu 2.000 eur. Bez ďalšieho totiž nie je možné súhlasiť so záverom súdu prvej inštancie, že tieto platby treba považovať za plnenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

9. Za tohto skutkového stavu je preto v súlade so zásadou spravodlivosti, aby predmetný byt bol prikázaný do výlučného vlastníctva žalovaného bez povinnosti výplaty vyrovnacieho podielu žalobcovi.

10. Vzhľadom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 388 CSP zmenil vo výrokoch, ktorým bolo vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo neb. žalobkyne a žalovaného (I., II. výrok) tak, že predmetný byt prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného bez povinnosti výplaty žalobcovi. Odvolací súd vyjadril názor, že takýmto rozhodnutím dôjde k spravodlivému usporiadaniu vzťahov sporových strán a zároveň podľa § 379 písm. a) a § 389 ods. 1 písm. d) CSP zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v súvisiacich výrokoch o poplatkovej povinnosti strán sporu (IV., V. výrok). Pokiaľ ide o tieto

výroky, odvolací súd dal do pozornosti súdu prvej inštancie, že konanie o súdnych poplatkoch je od 01.07.2017 v zmysle novely č. 152/2017 Z. z. jednoinštančné a vedie sa výlučne na súde prvej inštancie. V novom rozhodnutí preto súd prvej inštancie, zohľadniac vyššie uvedený právny záver odvolacieho súdu, má opätovne rozhodnúť o poplatkovej povinnosti sporových strán za vyporiadanie BSM a o žiadosti žalovaného na oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorú podal ako súčasť odvolania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 257 CSP tak, že procesne úspešnému žalovanému nárok na ich náhradu voči žalobcovi nepriznal.

### III.

11. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na § 420 písm. f) CSP. Uviedol, že podľa jeho názoru súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku obsahoval rozumne a dôsledne dôvody, pre ktoré prijal svoje rozhodnutie, a jeho odôvodnenie spĺňalo, resp. spĺňa nesporne náležitosti vyžadované § 220 ods. 2 CSP, je presvedčivé, rozumné, logické a spravodlivé. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k správny skutkovým zisteniam, z ktorých súd prvej inštancie správne ustálil oprávnenosť žalobcu na vyplatenie rovného podielu, zodpovedajúceho 1/2-ci trhovej hodnoty bytu.

Žalobca považuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za veľmi prekvapivé a arbitrárne. Z celého odvolacieho pojednávania má žalobca s odstupom času pocit, že odvolací súd svojím rozhodnutím akcentoval „ľudskú stránku“ a neprihliadol k právnej stránke veci. V odsekoch odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd odignoroval § 393 ods. 2 CSP, keď v jeho odôvodnení vôbec neobsiahol aspoň stručné znenie výpovede žalovaného na odvolacom pojednávaní, neuviedol presvedčivú úvahu, prečo uveril žalovanému - doplnenej výpovedi, i keď z jeho výpovede na odvolacom pojednávaní nevyplynuli žiadne nové skutočnosti, ktoré by žalovaný netvrdil aj na súde prvej inštancie. Na preukázanie obrany žalovaný neprodukoval žiadne relevantné dôkazy, ktorými by preukázal svoje tvrdenia, no aj táto skutočnosť je opomenutá v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

Dovolateľ zdôraznil, že obrana žalovaného spočívala iba v tom, že pôvodnú žalobkyňu vyplatil a dohodol sa s ňou na vysporiadaní BSM počas manželstva a tvrdil, že na vyplatenie kúpnej ceny za byt použil prededené finančné prostriedky, čo však podľa dovolateľa nepreukázal, a s týmto právnym záverom sa na pojednávaní stotožnil aj odvolací súd. Ani táto skutočnosť nie je obsiahnutá v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, no žalobca pevne verí, že je zachytená na audiozázname z pojednávania na odvolacom súde.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje ďalej jasná a nespochybniteľná úvaha odvolacieho súdu, vyplývajúca zo zisteného skutkového stavu a na základe vykonaného dokazovania, z akého dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa na odvolacom pojednávaní stotožnil s právnym názorom žalobcu, že nie je možné platne počas manželstva a za trvania BSM uzavrieť dohodu o vyporiadaní BSM a platne dohodnúť vyplatenie prípadného finančného vyrovnacieho podielu. Tiež odvolací súd súhlasil so žalobcom, že žalovaný nepreukázal tok jeho „výlučných“ finančných prostriedkov na vyplatenie kúpnej ceny bytu titulom prededenia a teda v tejto časti neunesol dôkazné bremeno. Nahlas na odvolacom pojednávaní odznela veta, že by sa to „dalo nejako cez spravodlivé usporiadanie vzájomných vzťahov“. No táto úvaha odvolacieho súdu nebola vyjadrením jasného právneho názoru na vec počas odvolacieho pojednávania a žalobca ani netušil, akého arbitrárneho rozsudku sa dočká. O to viac, že žalovaný sa vôbec, a to ani na súde prvej inštancie a to ani v odvolacom konaní nebránil, resp. nenavrhol, aby súd pri rozhodovaní vo veci zohľadnil základné zásady vyporiadania BSM obsiahnuté v § 150 Občianskeho zákonníka. Dovolateľ je toho názoru, že vyjadrenie odvolacieho súdu vo veci aplikácie zásady spravodlivého usporiadania veci, bez vyslovenia jasného právneho názoru na vec na odvolacom pojednávaní, zabránilo žalobcovi sa jasne vyjadriť k smerovaniu odvolacieho súdu prijať tak absurdný právny záver, ktorým veľmi stroho a nedostatočne odôvodnil svoje zmenené napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

Odvolací súd v konaní jednoznačne priorizoval žalovaného, a to bez akéhokoľvek právneho dôvodu, poukazujúc v odseku 11/ odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu na možnosť aplikovať pri vyporiadaní BSM disparitu spoluvlastníckych podielov, poukazujúc na ustálenú judikatúru s tým, že

je prípustné rozhodnúť aj tak, že vec bude prikázaná len jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa s druhým manželom, pokiaľ ide o túto vec vysporiadať. Konkrétne v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd poukázal iba na jeden nález Ústavného súdu SR zo dňa 13.03.2013 sp. zn. I. ÚS 537/2012-37. Podľa žalobcu je absolútne nepresvedčivé poukázanie na údajne ustálenú judikatúru vo veci disparity podielov v pomere 100 % k 0 %, keď sa jednému z manželov neprizná žiadna finančná náhrada, a to iba jediným súdnym rozhodnutím, ktoré vychádza z absolútne odlišného zisteného skutkového stavu veci. Dotknutý nález ústavného súdu rieši skutkovo odlišnú vec, a preto nie je na posudzovanú vec aplikabilný. Dovolateľ zdôraznil, že v tomto spore boli obaja manželia, pôvodná žalobkyňa a aj žalovaný, členmi bytového družstva za trvania manželstva a obaja ako pôvodní členovia bytového družstva uzavreli zmluvu o prevode vlastníctva družstevného bytu, a teda v tomto prípade nešlo o žiadnu transformáciu členského podielu len jedného z manželov ako sa rieši v dotknutom náleze ÚS SR. Z uvedeného dôvodu je preto absolútne neprijateľné pre spravodlivé rozhodnutie vo veci poukazovať na údajnú ustálenú judikatúru s uvedením iba jediného príkladného súdneho rozhodnutia, i keď ide o nález ÚS SR, pretože ako je už vyššie uvedené, ide o súdne rozhodnutie prijaté na základe odlišného zisteného skutkového stavu veci. Preto žalobca zastáva názor, že odvolací súd prijal nesprávny právny záver o disparite podielov sporových strán v tomto spore. Týmto nedôsledným a zavádzajúcim odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolací súd porušil ústavné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca je toho názoru, že týmto konaním odvolací súd spôsobil zmätočnosť svojho rozhodnutia, a preto jeho rozhodnutie nie je vôbec presvedčivé a spravodlivé. Dovolateľ zdôraznil, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje zásadné a presvedčivé vysvetlenie dôvodov pre jeho prijatie a rozhodnutie, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Súhlasil, že podľa ustálenej judikatúry by sa pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva a určení výšky podielu každého z manželov malo prihliadať na potreby maloletých detí, na to ako sa každý z manželov staral o rodinu a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí, prípadne na negatívne okolnosti v manželstve. Pozornosti odvolacieho súdu však podľa žalobcu zjavne uniklo, že pôvodná žalobkyňa a žalovaný uzatvárali manželstvo v čase, keď obaja boli v zrelom veku, pôvodná žalobkyňa mala v tom čase už dvoch dospelých synov a žalovaný mal tiež dospelé deti. Spoločné maloleté deti nemali, a teda rodinu predstavovali v podstate iba oni dvaja. Preto je veľmi zmätočné a až neuveriteľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v ods. 13/, s dôrazom na fakt, že pôvodná žalobkyňa v rozvodovom konaní uviedla, že so žalovaným žila oddelene a spoločne nehospodárila cca od roku 1998, resp. 2000. Takmer 20 rokov spoločného života manželov odvolací súd nevzal pri svojom rozhodovaní do úvahy a posúdil absolútne neprijateľne na ťarchu žalobcu iba tie roky, ktoré žili manželia oddelene a odignoroval dôvody, pre ktoré pôvodná žalobkyňa odišla do C. - starostlivosť o chorú matku a následne o ťažko chorého syna po úraze, ktorého aj pochovala. Dovolateľ zastáva názor, že odvolací súd mal prihliadnuť aj na neposkytnutie pomoci zo strany žalovaného pri starostlivosti o jej matku a neskôr o jej chorého syna. Taktiež nie je bez právneho významu, že sa pôvodná žalobkyňa pokúsila zachrániť manželstvo, no pre neustále nevery zo strany žalovaného záchranu manželstva vzdala. K týmto skutočnostiam, ktoré vyplývajú z rozvodového rozsudku, odvolací súd vôbec neprihliadol a absolútne priorizoval žalovaného, ktorý sa údajne a iba on staral o rodinu, avšak spoločné deti nemali a s chorou matkou a synom pôvodnej žalobkyne žalovaný nepomohol. Dovolateľ dôrazne trval na spravodlivom zohľadnení vyššie uvedených skutočností pri aplikácii základných zásad obsiahnutých v § 150 OZ, ktorých aplikácia nemôže byť použitá len v prípade jednej strany sporu s tým, že sa neprihliadne na skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania, pričom odvolací súd zohľadnil len skutočnosti tvrdené žalovaným bez toho, aby zohľadnil skutočnosti preukázané a svedčiacie v prospech žalobcu (pôvodnej žalobkyne), čo je porušením rovnosti strán sporu a zásady spravodlivého prejednávania veci. Žalobca považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za zmätočné, nepresvedčivé a v rozpore so zisteným skutkovým stavom veci aj z dôvodu, že odvolací súd vyhodnotil výpoveď žalovaného ako dôveryhodnú a výpoveď pôvodnej žalobkyne, obsiahnutú v odôvodnení rozvodového rozsudku, ktorý bol vykonaný ako dôkaz, pri svojom rozhodovaní odignoroval. Dovolateľ považuje za zmätočné tiež tvrdenie odvolacieho súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, že pôvodná žalobkyňa netvrdila, že byt bol kúpený z prostriedkov patriacich do BSM. Ak boli pôvodné strany sporu manželia, finančné prostriedky manželov, aj keď žijú a hospodária oddelene, sú prostriedkami patriacimi do BSM. A teda, ak aj bola kúpna cena zaplatená z účtu žalovaného, finančné prostriedky, ktorými zaplatil kúpnu

cenu, boli finančnými prostriedkami patriacimi do BSM. Žalobca zdôraznil, že opakovane spochybnil predložené dôkazy zo strany žalovaného, čo je zachytené v oboch zápisniciach z pojednávania na súde prvej inštancie, a že žalovaný nepreukázal, že by kúpnu cenu za byt zaplatil z prededených finančných prostriedkov po svojom otcovi, pričom tým, že pôvodná žalobkyňa žila v C. nevzdala sa vlastníckeho práva k bytu, iba umožnila byt žalovanému užívať bez akejkoľvek finančnej kompenzácie. Za arbitrárny považuje žalobca aj právny názor odvolacieho súdu obsiahnutý v odseku 14/ jeho rozhodnutia, keď poprel svojvoľne zákonné ustanovenia o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, nadobúdani spoločných vecí za trvania manželstva, poprel absolútne výsledky vykonaného dokazovania - žalovaný nepreukázal, že zaplatil kúpnu cenu za byt svojimi výlučnými finančnými prostriedkami, a teda ju zaplatil z prostriedkov v BSM, a preto je absolútne ústavne neudržateľný právny názor odvolacieho súdu o disparite podielov bývalých manželov. Skutočnosť, že byt užívali pôvodné strany sporu aj pred jeho kúpou titulom svojho členstva v bytovom družstve odvolací súd pri svojom rozhodovaní odignoroval, vôbec sa s ňou nevysporiadal, neobsiahol do odôvodnenia svojho rozhodnutia žiadnu rozumnú presvedčivú úvahu k tejto skutočnosti a jej vplyvu na údajnú potrebu vychádzať z disparity podielov. Odvolací súd neprihliadol ani na to, že pôvodná žalobkyňa nezdíeľala spoločnú domácnosť so žalovaným aj pre jeho časté nevery s inými ženami a neprihliadol ani na to, že byt žalovaný len užíval, neudržiaval ho, čo vyplýva zo znaleckého posudku, keďže byt je do dnešného dňa v pôvodnom nezrekonštruovanom stave. Ak odvolací súd uveril, tak ako sa snaží v odôvodnení komunikovať, že pôvodná žalobkyňa Slovensko navštívila kvôli financiám ohľadom spoločného bytu, a preto má za to, že došlo medzi manželmi k dohode ohľadom predmetného bytu, tak arbitrárne nerešpektuje ustanovenia OZ o nemožnosti platne uzavrieť dohodu o vyporiadní BSM za trvania manželstva. Žalobca potvrdil, že pôvodná žalobkyňa dostala od žalovaného dve platby, no tvrdil, že to boli finančné prostriedky titulom plnenia vzájomnej vyživovacej povinnosti, preto ak mal odvolací súd tieto finančné prostriedky za vyrovnanie medzi manželmi, tak žalovaný neunesol dôkazné bremeno keď neprodukoval žiadne návrhy na vykonanie dokazovania. Žalovaný odmietol akceptovať uplatnenie „zásady spravodlivosti“, v súlade s ktorou bol byt prikázaný do výlučného vlastníctva žalovaného bez výplaty vyrovnacieho podielu, pretože v napadnutom rozsudku vidí veľkú nespravodlivosť popierajúcu základné princípy právneho štátu. Aplikácia údajnej zásady spravodlivého rozhodnutia veci sa dá vnímať ako zásah odvolacieho súdu do zákonodarnej činnosti orgánu štátnej moci, nakoľko tým, že zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v neprospech žalobcu, uznal v podstate platnosť údajnej nezákonnej a nepreukázanej dohody manželov o vyporiadani BSM za trvania manželstva. Svojím rozhodnutím sa odvolací súd dopustil nezákonného rozhodnutia, popierajúceho princípy právnej istoty garantované zákonom v čl. 2 ods. 2 CSP. Prijatý právny záver odvolacieho súdu je na základe vykonaného dokazovania zjavne neprimeraný, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je riadne a presvedčivo odôvodnený a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd účelovo vyňal určité state z rozvodového rozsudku v prospech žalovaného a tie state, ktoré svedčia na prospech pôvodnej žalobkyne, žalobcu, zostali pri prijatí právneho názoru odvolacieho súdu odignorované. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vníma žalobca ako výrazne nespravodlivý, svojvoľný a arbitrárny, ktorým ho odvolací súd zbavil nespravodlivo majetku po zosnulej matke. Iba dovolací súd môže privodiť spravodlivú zmenu napadnutého rozhodnutia, pričom dovolateľ vidí priestor pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016 - uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/26/2017 zo dňa 06. marca 2017. Záverom dovolateľ zdôraznil, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, jeho závery nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, svoje rozhodnutie a prijaté závery odôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu, keď absentuje zásadné a presvedčivé, nezmätočné vysvetlenie dôvodov prijatia týchto záverov a ním vyslovená úvaha je zjavne neprimeraná, čím sa dopustil „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, v dôsledku čoho došlo k „justičnému omylu“, preto má žalobca za to, že úvahy odvolacieho súdu by dovolací súd mal preskúmať a nastoliť spravodlivosť. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a výroku II. a súčasne prizná žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

12. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

IV.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), prejednal dovolanie bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolaniu je potrebné vyhovieť.

14. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/357/2016).

15. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

16. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

17. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, preto dovolací súd považoval dovolanie, opreté o ustanovenie § 420 písm. f) CSP za prípustné a v ďalšom sa zaoberal jeho dôvodnosťou.

19. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

20. Z hľadiska dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

21. Pojemovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace

procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

22. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

23. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

24. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnemu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

25. Podľa § 143 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva, alebo ktorému bola vec vydaná ako právnemu nástupcovi pôvodného vlastníka.

26. Podľa § 148 ods. 1 OZ zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

27. Podľa § 149 ods. 1 OZ ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150.

28. Podľa § 149a OZ pokiaľ sa dohody medzi manželmi podľa ustanovení § 143 a § 149 týkajú nehnuteľností, musia mať písomnú formu a nadobúdajú účinnosť vkladom do katastra.

29. Podľa § 150 OZ pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

30. Odvolací súd považoval za potrebné na prejednanie odvolania žalovaného nariadiť pojednávanie, na ktorom doplnil dokazovanie oboznámením niektorých listín a výpoveďou žalovaného.

31. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zrušenie.

32. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/131/2009 uviedol, že „predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takom prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.“

33. Pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd nahrádza toto rozhodnutie svojím rozhodnutím; rozhodnutie odvolacieho súdu musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie, ....“(Z IV, s. 44).

34. Z vyššie citovaného ustanovenia a judikatúry, ktorej závery sú plne uplatniteľné aj v zmysle zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok vyplýva, že v prípade zmeny rozsudku súdu prvej inštancie musí odvolací súd riadne, dostatočne a výstižne odôvodniť svoje rozhodnutie v intenciách ustanovenia § 220 CSP; ide o rozhodnutie nové, teda vydané v situácii, ako keby dovtedy žiadne rozhodnutie súdu neexistovalo.

35. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

36. Pri vyhodnocovaní dôkaznej situácie je po opísaní skutkového stavu potrebné uviesť, ktoré z navrhovaných dôkazov boli vykonané, a ktoré nie a z akého dôvodu, a ktoré skutkové tvrdenia strán boli nimi potvrdené alebo vyvrátené. Obsahom hodnotenia dôkazov je opísanie úvahy súdu, ktorý z vykonaných dôkazov považuje za hodnoverný a ktorý nie, aké zistenia vyvodil z dôkazov, ktoré si odporujú alebo sa vylučujú. V rámci právneho posúdenia veci súd podriaďuje zistený skutkový stav pod príslušnú právnu normu (jej časť) a vysvetľuje, ktoré zo skutkových zistení odôvodňujú aplikáciu práve tejto právnej normy.

37. Rozhodnutie odvolacieho súdu vyššie uvedené požiadavky nespĺňa. Hoci v bode 12. odôvodnenia odvolací súd uviedol skutkové zistenia ohľadom spolužitia bývalých manželov, okolností uzavretia zmluvy o prevode družstevného bytu do BSM a realizovaných platieb žalovaného (obdobie rokov 2000 až 2009), a tieto vyhodnotil v bode 14. rozsudku, z jeho odôvodnenia nie je zrejmé aspoň stručné oboznámenie a dostatočné vyhodnotenie dokazovania - výpovede žalovaného, resp. listinných dôkazov na odvolacom pojednávaní, argumentácie sporových strán. Nie je z neho zrejmé, na základe čoho mal preukázané, že finančné prostriedky na vyplatenie kúpnej ceny družstevného bytu mal žalovaný z dedičstva, ako vyhodnotil dokazovanie vykonané na pojednávaní odvolacieho súdu, ako vyhodnotil okolnosti vzniku spoločného nájmu družstevného bytu manželmi a ich príp. zásluhy na jeho získaní. Neuvedol, ako vec právne posúdil - ako rozhodné skutočnosti vyhodnotil z hľadiska ustanovení § 148 ods. 1, § 149 až § 150 Občianskeho zákonníka.

38. Za takého stavu záver (úvaha) odvolacieho súdu, že prikázanie bytu do výlučného vlastníctva

žalovaného bez jeho povinnosti vyplatiť žalobcovi vyrovnací podiel je v súlade so zásadou spravodlivosti, nie je presvedčivý, dostatočne odôvodnený, zrozumiteľný a je prekvapivý.

39. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru o dôvodnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, a preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

40. V ďalšom konaní odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.